

Tatrzański
Park Narodowy

NATURA 2000

W maju 1992 roku Unia Europejska ustanowiła prawo stworzone w celu ochrony najbardziej zagrożonych siedlisk i gatunków w Europie.

To prawo zwane jest Dyrektywą Siedliskową i uzupełniła Dyrektywę Ptasią ustanowioną w 1979 roku. Rdzeniem obu tych dyrektyw jest utworzenie sieci terenów chronionych zwanej Natura 2000. Dyrektywa Ptasia obowiązuje do ustanowienia Obszarów Specjalnej Ochrony ptaków. Dyrektywa Siedliskowa natomiast wymaga, aby dla innych zagrożonych gatunków (nie ptaków) i dla siedlisk utworzone zostały Specjalne Obszary Ochrony siedlisk. Obszary te tworzą wspólnie system Natura 2000. Wszyscy członkowie Unii Europejskiej wnoszą swój wkład w sieć obszarów chronionych na zasadzie europejskiego partnerstwa, od Hiszpanii po Rumunię i od Cypru po Finlandię.

Obszary Specjalnej Ochrony ptaków wyznaczane są zgodnie z Dyrektywą Ptasią, by pomagać w ochronie i zarządzaniu obszarami, istotnymi dla ochrony rzadkich i zagrożonych wyginięciem ptaków. Ptaki te zakładają na nich gniazda, żerują, zimują i odpoczywają w czasie dalekich wędrówek. Specjalne Obszary Ochrony siedlisk wyznaczane są zgodnie z Dyrektywą Siedliskową, by zapewnić rzadkim i narażonym na wyginięcie zwierzętom, roślinom oraz siedliskom coraz lepszą ochronę i zarządzanie.

BEDZIE PO PTOKACH

www.szanujprzyrode.pl

FAKTY MITY

Dlaczego specjalne obszary są specjalne?

W miejscach tych chroni się siedliska narażone na zniszczenie, takie jak na przykład mokradła. Pomaga to z kolei zapewnić byt zwierzętom i roślinom, które potrzebują tych siedlisk, aby żyć. W całej Unii Europejskiej chronione są różnorodne siedliska, od kwiecistych łąk po rozległe ujścia rzek, także systemy jaskiniowe oraz ogromna różnorodność zwierząt, będących chlubą Unii Europejskiej, takich jak choćby orły przednie, flamingi, wydry czy rysie. Nie tylko naturalne siedliska są specjalnie chronione, ale także tak zwane półnaturalne, które powstały za sprawą ludzi i które zginą, jeśli nie będzie się nimi odpowiednio zarządzać i ich użytkować (na przykład różne typy łąk).

Jak się je wyznacza?

Każde państwo członkowskie ma obowiązek stworzyć listę najcenniejszych obszarów, na których występują siedliska i gatunki wymienione w Dyrektywie Ptasiej i Dyrektywie Siedliskowej. Lista ta jest przedstawiana Komisji Europejskiej. W przypadku obszarów wyznaczanych w oparciu o Dyrektywę Siedliskową, proces oceny i selekcji odbywa się na wspólnotowym szczeblu europejskim. Dla Dyrektywy Ptasiej takich procedur nie przewidziano. W przypadku obu typów obszarów odpowiedzialność za ich odpowiednią ochronę, wyznaczenie w terenie i zapewnienie środków na utrzymanie, spoczywa na barkach państwa członkowskiego.

Gdzie one są?

Sieć Natura 2000 jest rozmieszczona na obszarze całej Europy, od Finlandii na północy, po Wyspy Kanaryjskie na południu. Obejmuje ona około 20% terytorium wspólnoty europejskiej. Większość obywateli Unii żyje więc niezbyt daleko od jakiegoś specjalnego obszaru.

Skąd pochodzą pieniądze?

Państwa członkowskie powinny płacić za zarządzanie obszarami Natura 2000 na swoim terytorium. Unia Europejska pomaga jednak finansować pilne lub innowacyjne prace. W tym celu utworzono specjalny fundusz LIFE-Nature, który jest zarządzany przez Komisję Europejską, a dokładniej przez jej dyrekcję generalną do spraw środowiska. Są także inne fundusze wspólnotowe, które mogą być wykorzystywane na cele obszarów Natura 2000, jak na przykład fundusze strukturalne i programy rolno-środowiskowe.

Jak się żyje ludziom na specjalnym obszarze?

Pewne rodzaje aktywności ludzkiej muszą być ograniczone lub wstrzymane, gdyż niosą duże zagrożenie dla gatunków i siedlisk, dla których ochrony utworzono dany obszar Natura 2000. Zawsze jednak rozpatruje się to na zasadzie indywidualnego przypadku. Utrzymywanie gatunków i siedlisk w dobrym stanie niekoniecznie musi być sprzeczne z ludzką działalnością. W rzeczywistości istnienie wielu obszarów chronionych uzależnione jest od szczególnego rodzaju tej aktywności, zwłaszcza działalności rolniczej.

Unia Europejska narzuciła Polsce program Natura 2000

Uczestnictwo w Unii Europejskiej nie jest przymusowe. Było naszą suwerenną decyzją. Tak jak z własnej woli wstąpiliśmy do Unii, tak możemy z niej wystąpić. Tymczasem jesteśmy pełnoprawnym członkiem wspólnoty europejskiej. Korzystamy z pełni praw, ale także musimy wywiązywać się z dobrowolnie przyjętych na siebie obowiązków.

Inne kraje europejskie chcą za pomocą Natura 2000 osłabić konkurencyjność naszej gospodarki

Sieć Natura 2000 wyznaczana jest w oparciu o te same kryteria we wszystkich państwach członkowskich Unii. Każde państwo ma obowiązek samo wyznaczyć chronione obszary na swoim terytorium. Unia jedynie zatwierdza wykaz przedstawiony przez rządy państw członkowskich.

Natura 2000 ma zastąpić nasze parki narodowe i rezerwy

Program Natura 2000 w żadnym kraju nie zastępuje dotychczasowych form ochrony przyrody, ale je uzupełnia. W Polsce parki narodowe, parki krajobrazowe i rezerwy przyrody tworzone są w oparciu o inne kryteria niż obszary Natura 2000. Są inaczej zarządzane i obowiązują na nich odmienne regulacje prawne. Obszar Natura 2000 często obejmuje parki narodowe i rezerwy przyrody lub ich fragmenty. Wówczas w parku narodowym i rezerwie przyrody, lub na ich naturalnym fragmencie, oprócz zakazów i nakazów przewidzianych w polskiej Ustawie o ochronie przyrody obowiązują także regulacje europejskie.

Natura 2000 uniemożliwia rozwój gospodarczy

Natura 2000 umożliwia prowadzenie wszystkich działań gospodarczych, które nie szkodzą przyrodzie w istotny sposób. Przedsięwzięcia, które mogą znacząco wpłynąć na chronione siedliska i gatunki również mogą być uruchomione na obszarze Natura 2000. Zanim jednak to nastąpi, poddawane są szczegółowej analizie, która ma zagwarantować, że wybrany zostanie wariant najbardziej przyjazny środowisku i ludziom. Istnieje również możliwość poświęcenia chronionych gatunków i siedlisk przyrodniczych w imię nadrzędnego interesu publicznego (ze względu na ochronę zdrowia i życia ludzi).

Natura 2000 jest formą ochrony przyrody nieprzyjazną człowiekowi

Natura 2000 jest ochroną europejskiego dziedzictwa przyrodniczego realizowaną dla ludzi. Na obszarach Natura 2000 nie funkcjonują zakazy dotyczące człowieka, np. zakaz wchodzenia do lasu, zbierania grzybów czy palenia ognisk, o ile obszary te nie są jednocześnie częścią parku narodowego lub rezerwy przyrody. Natura 2000 często wspiera tradycyjne sposoby gospodarki człowieka (np. ochrona łąk poprzez wypas lub wykaszanie).